

södertörns
högskola

UNIVERSITY COLLEGE

C-UPPSATS I PEDAGOGIK INOM LÄRARUTBILDNING

Utan den andres bekräftelse är jag ingenting

En studie om kvinnan i kärleksrelationer och relationer

Hösttermin 2006
Handledare Ana Graviz
Examinator Kenneth Awebro
Författare Özgül Alce

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
1.2 SYFTE	4
1.3 FRÅGESTÄLLNING	4
1.4 DISPOSITION	4
1.5 AVGRÄNSNINGAR	4
1.6 METOD/MATERIAL	5
1.7 FORSKNINGSPROJEKT	5
1.8 DATAINSAMLING	5
1.9 MATERIAL: ENKÄT	6
1.10 FORSKARENS ROLL	7
1.11 ETISKA ASPEKTER	8
2. Enkät presentation	9
2.1 ENKÄTS UPPBYGGNAD	9
2.2 PRESENTATION: KÄRLEKSENKÄTEN	9
2.3 PRESENTATION: EMPATIENKÄTEN	9
2.4 OMARBETNING AV ENKÄT	10
3. Teoretiska ramar	12
3.1 STUDIER OM RELATIONER OCH GENUS	12
3.2 PRESENTATION: GENUS	13
3.3 MOTPOLER	15
4. Resultatgenomgång	17
4.1 ENKÄTUNDERSÖKNING	17
4.2 STATISTIK	17
4.3 ARBETET MED KATEGORISERINGAR	18
5. Analys	19
5.1 EMPATIENKÄT	19
5.2 KÄRLEKSENKÄT	19
5.3 KATEGORI GENOMGÅNG	20
5.4 EMPATIENKÄT	20
5.4.1 Den andra	20
5.4.2 Smärta/rädsla	21
5.4.3 Obesvarad kärlek	21
5.4.4 Missförstånd	22
5.5 KÄRLEKSENKÄTEN	23
5.5.1 Negativa relationer	23
5.5.2 Romantik och pengar	24
5.5.3 Såpopera relationer	24
5.5.4 Kärlekslekar	25
5.5.5 Drömtjej/drömkille	25
6. Slutsats	26
7. Diskussion	27
Referenslista	30
Litteratur	30
Internet	30
Bilagor	30

1. Inledning

Bilden av kvinnan är under ständig förändring, vad som betraktas som kvinnligt skiftar i olika delar av världen och över tid. Att bli kvinna kan vara en lång och komplicerad resa, jag finner det intressant att synliggöra hur vi omedvetet och medvetet styrs in i olika fack för att betraktas som *normala*. Detta behov av att sätta människor i olika fack och benämna människor är något som vi alla gör. Vilka handlingar är det som definierar oss?

Det finns forskare som anser att flickor och pojkar behandlas olika redan från födseln och att det är miljön, den sociala omgivningen som skiljer på pojkar och flickor genom sina förväntningar och könsmonster.¹ Forskare menar att genus skapas från miljön och dess förväntningar på kvinnan och mannen det innebär att vi skolas in i ett bestämt beteende som bygger på vårt kön.²

Jag har valt att skriva om genus och kommer i denna uppsats titta på hur ungdomar beskriver kvinnan i en enkät om kärleksrelationer och relationer. Jag kommer att studera närmare vilka roller kvinnor intar i relationer och hur de beskriver sin egen roll. Finns det något mönster över hur hon ska vara för att betraktas som kvinna? Just valet att studera hur kvinnan framställs beror på att det finns föreställningar om genus³ och jag vill finna vilka föreställningar som är dominerande hos dessa ungdomar. Även mitt personliga intresse i ämnet har fått mig att vilja studera ungdomars syn på kvinnan och ”skapandet av kvinnan”.

Min studie ingår i forskningsprojektet, *Ungdomars representation av kärlek och kärleksförhållanden* som bedrivs av Fil. Dr. Aurora Leal och Fil. Dr. Ana Graviz.

Forskningsprojektet bedrivs i samarbete med Barcelonas universitet och Södertörns Högskola. Studien startade 2006 och kommer att bedrivas i tre år. Syftet är att genom en enkätundersökning studera ungdomars uppfattning om kärlek och kärleksförhållanden. Studien vill också finna didaktiska redskap som kan hjälpa till i det pedagogiska arbetet. Slutligen vill man med studien kunna bidra till ökad kunskap och förståelse. I forskningsprojektet ingår jag och sex andra lärarstuderande, vi har alla använt enkäterna men studerat materialet utifrån olika perspektiv. Alla i forskningsprojektet skriver sitt examensarbete i ämnet kärleksrelationer och relationer.

¹ Davies 2003

² Davies 2003

³ Hirdman 2001

1.2 Syfte

Mitt syfte i denna uppsats är att undersöka ungdomarnas tankar kring kärleksrelationer/relationer och hur de konstruerar föreställningar om genus och då framförallt kvinnan. Jag vill belysa vilka föreställningar som finns om kvinnan och lyfta fram vilka föreställningar som är dominerande bland ungdomarna.

1.3 Frågeställning

Min fråga i studien kommer vara:

Vilka föreställningar om kvinnan presenteras i kärleksrelationer och relationer?

1.4 Disposition

Denna uppsats kommer i de inledande delarna att behandla *avgränsningar*, *metod/material*, *forskarens roll* och samt *etiska aspekter*. Under material och metod kommer jag att presentera mitt material som används i studien och hur jag gått tillväga och även forskningsprojektet som denna studie ingår i. I *forskarens roll* kommer jag att diskutera min egen roll i studien därefter kommer jag gå in på *etiska aspekter* där jag diskuterar studiens vetenskapliga karaktär. Därefter har jag ett avsnitt som heter *enkätens uppbyggnad*, här beskriver jag bland annat uppbyggnaden och hur de omarbetats. I *teoretiska ramar* kommer jag att ge en överblick av tidigare forskning och begreppet genus. Jag har valt att kalla först avsnittet, *studier om relationer* här ger jag en överblick på tidigare forskning såsom studier om kärleksrelationer/relationer och om genus. Under *presentation: genus* kommer jag att belysa genus och presentera utifrån vilket perspektiv jag kommer att studera materialet. Under *resultatgenomgång* kommer jag att beskriva utdelningen av enkäterna och därefter behandlar jag enkäterna i *analysen*. Efter detta kommer *slutsatser* där jag sammanfattar mina tolkningar och därefter *diskussion*.

1.5 Avgränsningar

Min tanke är inte att studera skolan och hur de arbetar med genus utan jag vill studera ungdomarnas bilder och föreställningar om kvinnan. Jag kommer att studera texter om kärleksrelationer/relationer som ungdomarna skrivit utifrån ett genusperspektiv. Min fokus kommer inte vara att titta på hur man skriver om mannen, men det framgår senare i uppsatsen att det kommer att belysas emellanåt.

1.6 Metod/Material

Jag kommer att använda mig av en kvalitativ metod till min studie, metoden går ut på att förstå och tolka människors upplevelser.⁴ Jag har i denna uppsats försökt med hjälp av en kvalitativ enkätundersökning ge en bild av vilka föreställningar det finns om genus.

Enkätundersökningen består av två enkäter med frågor om kärleksrelationer och empati som ungdomar i gymnasiet fått besvara. Studien innebär dessutom att jag får en bild av hur ungdomar upplever kärleksrelationer och hur de uppfattar sig själva i en relation.

1.7 Forskningsprojekt

Det empiriska arbetet i undersökningen ingår i ett forskningssamarbete med Ana Graviz Fil, Dr. Mitt empiriska material kommer sedan att användas i studien av Ana Graviz Fil, D och forskare från universitet i Barcelona. Det är en jämförande studie mellan ungdomar i Sverige samt Spanien och deras syn på relationer. Enkäterna är framställda av forskarna och vi som deltar i projektet har fått möjlighet att bearbeta enkäten språkligt och omarbetat delar av den för att bättre passa studien i Sverige. Jag har valt att använda enkäterna dels för att jag ingår i projektet och för att en enkätundersökning innebär att jag kan nå en större grupp av människor.⁵ Enkäter menar Rolf Ejvegård ur boken *Vetenskaplig metod* lämpar sig bättre då man vill studera ”vanligt” folk och för att få fram människors attityder och åsikter.⁶ I denna del föreslår jag att läsaren tittar över enkäterna (bilaga 1 och 2) som används i studien för att på så sätt lättare förstå undersökningen.

1.8 Datainsamling

Utgångspunkten för denna studie är en gymnasieklass i en Stockholmsförort. Valet av skola handlade inte om några krav från studiens sida, utan handlade enbart om att ta en skola i närområdet där jag bor. Valet av åldersgrupp är medvetet då jag anser att gymnasieelever upplevt en eller fler kärleksrelationer vid denna ålder och kan beskriva det. Gymnasieskolan är en skola med 1007 elever och i min studie har en klass med inriktning på media fått besvara mina frågor. Klassen består av 11 elever, varav sex är tjejer och fem killar. Två av eleverna var födda eller hade föräldrar som var födda i annat land än Sverige. Eleverna fick under drygt en timme besvara två enkäter, en enkät om kärleksrelationer och en om empati. Frågorna i enkäten kan besvaras varierande från löpande svar till korta svar. Den här typen av

⁴ Patel & Davidson 2003

⁵ Ejvegård 1996

⁶ Ejvegård 1996

enkätundersökning kallar Patel och Davidson för ”enkät under ledning”.⁷ Det innebär att man besöker personerna som ska besvara frågorna och är med under tiden de besvara frågorna för att hjälpa eller förtydliga.⁸ Här var det viktigt för studien att inte leda ungdomarna till några svar, frågorna/funderingarna från eleverna försökte jag bolla tillbaka till dem med följdfrågor och därefter låta ungdomarna själva besvara frågorna.

Själva utdelningen av enkäterna skedde i samarbete med Mandana Khallagi som också är en del av projektet. Hon studera vilka egenskaper som ungdomarna presenterar. Vi kontaktade en gymnasieskola och de var intresserade men de ville första titta på enkäterna. Efter några samtal med några lärare insåg vi att det var svårt att få klasser som hade tid då det var i slutet av terminen och eleverna skulle betygsättas. Vi talade med några lärare som vi kunde besöka men då var det inte rätt tid för vår studie. Lärare berättade att många av klasserna hade varit utsatta för många enkätundersökningar och var trötta på det. Vi fick snart e-post av en lärare som var intresserad av att hjälpa oss. Hon berättade att de arbetade med kärlekshäften och enkätundersökningar. Hon ansåg att vår undersökning var en bra del i deras undervisning då de arbetade med temat kärlek och enkäter.

1.9 Material: enkät

Denna typ av enkät som jag använt i studien har en låg grad av strukturering, men en hög standardisering då enkäterna låter ungdomarna ha möjlighet att fritt svara på frågorna, det vill säga det finns inga färdiga svar eller svarsalternativ att kryssa för.⁹ Strukturen på enkäterna handlar om i vilken utsträckning enkäten ger möjlighet för personen att svara, är det maximal utrymme alltså låg struktur eller lite utrymme för personen att svara det vill säga hög struktur.

Standardiseringen handlar även om hur man ställer frågorna, vid hög standardisering ställer man samma frågor och i samma ordning till alla informanter.¹⁰ Jan Trost skriver i *Enkätboken* att kvalitativa studier oftast har en hög grad av strukturering och låg standardisering.¹¹ Studien kan tyckas vara till viss del kvantitativ då den är generellt lik en kvantitativ studie.¹² Men jag anser att själva bearbetningen av enkäterna kännetecknas av en kvalitativ studie. Delvis för att de ska tolkas och för att jag ska förstå en situation och för att de är ett få antal informanter

⁷ Patel & Davidson 2003

⁸ Patel & Davidson 2003

⁹ Patel & Davidson 2003

¹⁰ Patel & Davidson 2003

¹¹ Trost 2001

¹² Trost 2001

som får besvara enkäten.¹³ Trost menar att om man är intresserad av att försöka begripa hur människor tänker och tycker om något specifikt eller hur människan väljer att handla i olika situationer är en kvalitativ studie bäst lämpad.¹⁴ Kvalitativa studier kännetecknas av att man vill skapa en förståelse för en situation, jag vill förstå hur ungdomar framställer och skriver om genus i sina berättelser.¹⁵ Ett sätt att närma mig svaret på min problemformulering är att studera hur ungdomar skriver om deras kärleksrelationer/relationer, här kommer jag att analysera hur de framställer kvinnan i sitt skrivande. Materialet kommer i första hand bearbetas utifrån min indelning i olika kategorier, kategorierna kommer att bestå av olika typer av kärleksrelationer eller relationer, här kommer jag även att titta på hur kvinnan presenteras. Antal enkäter som jag delat ut är 22, det innebär att alla 11 informanter har fått besvara två enkäter.

1.10 Forskarens roll

Det jag var medveten om när jag analyserade materialet var att resultatet jag kom fram till är grundat utifrån egna uppfattningar. Då jag i min analys tagit ut delar ur ungdomarnas berättelse innebär det att läsaren själv kan skapa en uppfattning av materialet. Men här är jag medveten om att jag plockat ut delar av enkäterna. Då detta är en kvalitativ studie är jag själv instrumentet i studien¹⁶ till skillnad från kvantitativ metod då man har ett verktyg. Här är det jag som tolkar materialet. Jag har försökt att medvetet vara tydlig då jag beskriver mitt tillvägagångssätt för att stärka reliabiliteten. Min medverkan på fältet kan ha påverkat ungdomarna, det framgår senare i uppsatsen att några ungdomar valde att hoppa över delar av enkäten detta kan bero på enkätens uppbyggnad eller min presentation till klassen. Det var ett medvetet val att inte gå igenom enkätfrågorna med ungdomarna då jag ansåg att detta kunde leda till att det inte blev spontana svar och att frågorna kunde skapa reaktioner bland ungdomarna som sedan kunde påverka dem.

Jag anser att det är svårt att ha en hög reliabilitet i en studie då man måste se studien i dess kontext. Då resultatet tolkas av mig och mina uppfattningar.¹⁷ Samtidigt ville jag inte att min förförståelse skulle färga mina tolkningar vilket kan vara oundvikligt, däremot fanns det en

¹³Trost 2001

¹⁴Trost 2001

¹⁵Trost 2001

¹⁶ Kullberg 2004

¹⁷ Trost 2001

strävan att vara öppen i mina tolkningar och reflektioner. Jag har även låtit mina reflektioner ta tid eftersom jag tror att man riskerar att drar förhastade slutsatser.

1.11 Etiska aspekter

Datansamlingen skedde med Mandana Khallagi som också deltar i forskningsprojektet. Innan vi delade ut enkäterna till ungdomarna talade vi om för klassen att det var en jämförande studie mellan ungdomar i Stockholm och Barcelona. Vi talade även om att enkäten var anonym och att det innebar att det inte kommer att framgå vilket namn de har eller från vilken klass eller skola ungdomarna kommer ifrån. Då ungdomarna är 16-18 år behövde vi inte kontakta föräldrar för att de ska kunna delta. Vi berättade även att denna studie är en del i vårt examensarbete. Studien bygger på *Vetenskapsrådets etiska principer för forskning inom humaniora* där man presenterar fyra huvudkrav på forskningen.¹⁸ Det första kravet är informationskrav vilket innebär att informanten i mitt fall fått ta del av syftet av undersökningen, här har endast informanten fått information om forskningsprojektets syfte och inte min studies syfte eftersom det kan äventyra studien. Så här står det i *Forskningsetiska principer: I vissa fall där förhandsinformationen skulle äventyra undersökningens syfte kan dock alternativ till individuell förhandsinformation övervägas. I sådana fall bör så snart som möjligt information lämnas i efterhand.*¹⁹ Det innebär att både lärare och elever kommer att få möjlighet att läsa uppsatsen. Samtyckeskrav betyder att informanten medverkar frivilligt, konfidentialitetskrav innebär att material inte hamnar hos någon utomstående och nyttjandekrav innebär att materialet endast får användas för forskningsändamål.

¹⁸ http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf 2006-12-05

¹⁹ http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf 2006-12-05

2. Enkät presentation

2.1 Enkäts uppbyggnad

Här kommer jag att redogöra för enkäternas uppbyggnad. Den första enkäten kallas för AM E och står för skriftliga kärleksenkäten, AM för amor på spanska och E för escrito för det skriftliga. Den andra enkäten jag använt kallas för AT E och står för atención vilket vi har valt att översätta med svenskans empati och E står åter för den skriftliga. Både kärleksenkäten och empatienkäten finns i skriftlig form och som rit/mål. De skriftliga enkäterna är lämpliga till min studie då jag vill se hur de skriver om kvinnan. Jag har valt i fortsättningen att kalla enkäterna för kärleksenkäten och empatienkäten. Första delen av enkäten består av bakgrundsfrågor så som skola, årskurs, ålder, kön, namn/pseudonym, mammas/pappas utbildning/sysselsättning (se bilaga 1 och 2).

2.2 Presentation: kärleksenkäten

Kärleksenkäten består av två delar. Den första delen ska man skriva de tre önskade egenskaper som enligt dem är viktiga i en önskad kärleksrelation (se bilaga 1). De ska därefter skriva en kort berättelse om de tre önskade egenskaperna. Sedan följer frågor om berättelsen som de ska besvara, frågorna är öppna det vill säga har inga färdiga svarsalternativ. Del två i enkäten ska de skriva tre icke önskvärda egenskaper i en kärleksrelation och därefter på samma sätt som i del ett skriva en berättelse om egenskaperna. Sedan är det samma öppna frågor som i del ett som ska besvaras utifrån berättelsen de skrivit.

2.3 Presentation: empatienkäten

Empatienkäten består av tre delar, alla tre delar inleds med att man ska skriva en berättelse och sedan svara på öppna frågor om berättelsen man skrivit (se bilaga 2). I den första delen ska man sätta sig in i en situation där man märker att någon närstående person funderar på något men inte berättar om det, här vill vi veta hur man konfrontera personen i fråga. Den andra delen ska man skriva en berättelse på en liknande situation men som inte hänt informanten personligen utan någon i dennes omgivning. Därefter kommer frågor om berättelsen de skrivit. I den tredje delen ska de skriva en berättelse om en situation då de själva funderar mycket på något och då någon i deras närhet upptäcker det. Efter detta får de besvara på frågor kring berättelsen, här vill vi veta hur personen agerar i en sådan situation och om man anser att hon/han agerat ”rätt”.

Båda enkäterna innehåller öppna frågor, de har alltså inga givna svarsalternativ. Detta varnar Trost för då han menar att vissa har en handstil som är svår att tyda.²⁰ Ett annat problem menar han är att vissa svarande har svårt att veta hur de står i en viss fråga, då personen är osäker är det lätt för den att inte skriva något svar.²¹ Bortfall i enstaka frågor som dessa exempel menar Trost kan vara många.²² Jag antar att dessa enkäter kan göra det lättare för informanten att svara på frågorna då de bygger på berättelsen de skapat. Kärleksenkäten kan upplevas ha känsliga frågor/delar, den första delen ska man skriva en berättelse utifrån de egenskaper de tidigare nämnt. Det kan vara känsligt då de svarande kanske upplevt en besvärlig kärleksrelation. Jag menar att det kan underlätta att de får skriva en berättelse, då de kan skapa en historia och hitta på namn till personerna i berättelsen. Det kan vara ett sätt att distansera från sig själv och det gör det mindre känsligt.

2.4 Omarbetning av enkät

Under omarbetningen av enkäterna för att bättre passa den svenska studien diskuterade vi i forskningsgruppen många begrepp i enkäterna som vi trodde kunde skapa förvirring eller missförstånd. Ett av de orden var tillgivenhet, då några av oss ansåg att det kunde vara svårt för ungdomarna att veta vad det betyder. En del i forskningsgruppen ansåg också att det inte var ett ord som används så ofta. Vi menade också att det fanns en risk att informanterna skulle fråga vad det betydde och detta kunde leda till att vår förklaring kunde leda in dem i ett svar. Det fanns förslag på att använda ett annat ord så som känslor, vi kom till slut överens om att använda tillgivenhet/känslor i enkäten. Några av oss ansåg att det var viktigt att behålla ordet tillgivenhet då det var det ord som i grunden var en direkt översättning från spanskan och vi fann svårigheter med att hitta ett ord som stod för det tillgivenhet står för.

Något vi alla var överens om var att enkäten bör ändra sin heterosexuella ton, då många frågor innehöll hon och han exempel: *Vad tycker HON om eller vad attraheras hon av hos HONOM?* Enkäterna uteslöt homosexuella kärleksrelationer då frågorna var riktade till endast heterosexuella relationer. Här valde vi att modifiera enkäten till A och B istället för hon och han. Här fick de svarande fylla i namn på personen de namngett i berättelsen i den inledande delen.

²⁰ Trost 2001

²¹ Trost 2001

²² Trost 2001

Ett annat ord vi diskuterade var *attraheras*, här menade några av oss att ordet oftast associeras till den fysisk attraktion och att vi då skulle gå miste den psykiska attraktionen. Vi valde att behålla ordet då majoriteten av oss trodde att de skulle förstå att man menar den fysiska och den mentala attraktionen. Ordet förekommer i en fråga i kärleksenkäten sidan två fråga, 1A *Vad tycker "A" om eller vad attraheras hon av "B"?*

Vi gjorde även en modifiering från den spanska enkäten i delen bakgrundsfrågor, då de hade valt att skriva Mammans yrke och Pappas yrke. Vi i forskningsgrupp ansåg att det var viktigt att veta vad föräldrarna hade för utbildning och om de sysselsatte sig med yrket eller annat. Vi antog att det yrke de arbetar med inte nödvändigtvis behöver vara det de utbildat sig till. Man kan undra varför det är viktigt att ha med den här typen av fråga, jag anser att det kan vara viktigt för en studie att ha med en sådan fråga. Jag tycker dessutom att det är viktigt att ha med fler bakgrundfrågor än färre då det är svårt att gå tillbaka och få de uppgifterna från informanten. Det finns också en risk men den här typen av fråga då man vid analys riskerar att kategoriserar informanterna utifrån olika yrken eller bakgrund som de sedan får stå för. I min studie har jag inte belyst dessa frågor.

Syftet med kärleksenkäten i stort var att få veta vilka egenskaper som är önskvärda och icke önskvärda i en kärleksrelation och hur de skriver kring de egenskaperna. Avsikten med empatienkäten var att titta på hur ungdomar skapar medkänsla, hur agerar en person i en situation (som informanten får måla upp i enkätens inledning) och hur agerar den andre i situationen, då de själva behövt empati.

3. Teoretiska ramar

3.1 Studier om relationer och genus

Här kommer jag att presentera tidigare forskning om relationer och genus som liknar min studie. Under genomgång av tidigare forskning har jag funnit att det skrivits en hel del om genus och framförallt om kvinnan. Jag tänker framförallt presentera det som skrivits om genus i Sverige och studier som liknar min egen.

I sin avhandling *Det kallas kärlek* skriver Carin Holmberg om maktförhållanden i unga parrelationer. Holmberg gör en socialpsykologisk studie där hon intervjuar unga par om hur de tolkar varandra i förhållanden, hon synliggör med studien vilka maktförhållanden som finns mellan könen.²³ Så här skriver hon: *Jag vill tydiggöra hur kvinnor och män genom att i parrelationen visa varandra kärlek och omsorg, i deras konfliktlösningar, i deras samtal etc., vidmakthåller kvinnors underordning och mäns överordning i parförhållandet och i förlängningen är delaktiga i att återskapa patriarkala samhällsstrukturer.*²⁴

I sin avhandling *Gemensamma liv* skriver Lena Martinsson om tio heterosexuella par som hon intervjuat. Martinssons syfte är att förstå och tolka de problem som uppstår i parrelationer när man ska skapa en gemenskap. Problematiken menar hon handlar om manlighet, kvinnlighet och gemenskap. Hon anser att det är viktigt att studera hur de uppfattas då dessa föreställningar förändras och är under ständig reflektion. Men på samma gång som kvinnlighet/manlighet förändras finns det en bestämd uppfattning som bottnar i en uppfattad traditionell ordning.²⁵

Fanny Ambjörnsson är socialantropolog och har i sin doktorsavhandling *I en klass för sig* följt två grupper av gymnasietjejer ifrån olika områden. Hennes studie bygger på observationer och intervjuer under ett år där hon deltagit i lektioner, raster och övriga aktiviteter. Hon har studerat hur de ser på sig själva och hur det är att vara tjej. Ambjörnsson belyser också hur tjejerna själva är delaktiga att upprätthålla den *normala* tjejen men hur de samtidigt försöker att utmana den. Ambjörnsson beskriver hur tjejer uttrycker vikten att vara sig själv, men att det i själva verket handlar om att förkroppsliga normen.²⁶ Genus har en framträdande roll i hennes studie då hon använder ett genus perspektivet när hon tittar på vilka handlingar som *måste* genomföras för att man ska betraktas som tjej.

²³ Holmberg 1995

²⁴ Holmberg 1995:19

²⁵ Martinsson 1997

²⁶ Ambjörnsson 2004

Yvonne Hirdman är professor vid Stockholms universitet och har skrivit en hel del om genus. I boken *Genus – om det stabila föränderliga former* diskuterar hon begreppet genus, hur det skapats och hur vi kan förändra genustänkandet. Hirdman vill problematisera ett tankesätt som hon menar är inrotat i vår kultur, hennes intresse för just genus menar hon är hennes upprördhet över genusordningen det vill säga hur män och kvinnor läggs in i olika fack, den stereotypa bilden som läggs över människor. Detta menar hon utgör hinder för människans bästa handlingar och tankar.²⁷

3.2 Presentation: genus

Här kommer en presentation av begreppet genus och utifrån detta perspektiv som presenteras kommer jag analysera mitt material.

En tanke som Robert William Connell presenterar i *Genus* är att man istället för att fokusera på skillnader, ska fokusera på relationer. Han menar att genus handlar om i synnerhet om sociala relationer där människan drivs till att agera.²⁸ Vidare menar Connell att flickor får tidigt lära sig att vara åtråvärda inför sina medmänniskor. Det får hon lära sig framförallt av populärkulturen där hon ständigt blir matad av bilder över hur hon ska vara. Att betrakta genusskillnader som något medfött och naturligt kan medföra att det väcker starka känslor när personer bryter mot normerna.²⁹ Connell menar att det är lättare att se och observera genusordningen men svårigheten ligger i att förstå den. Genus handlar om föreställningar och tankar som finns kring ett kön, hur man förväntar sig till exempel att en tjej ska uppträda. Det är inte det biologiska könet utan de sociala och de kulturella faktorerna som skapar ett genus där förväntning står i fokus hos både killar och tjejer. Föreställningar skapar bilder över hur tjejer och killar ska agera och se ut.

Connell skriver om en etnografisk studie av Barrie Thorne *Gender Play* där hon bland annat studerat hur barn leker. Hon upptäcker att pojkar och flickor inte alltid uppträder som motsatta par.³⁰ Det väcker frågor hos Thorne, hon vill titta närmare på när genus var viktig och när genus tonades ner.³¹ Hon menar att vid lärarledda lektioner där läraren stod framme vid tavlan

²⁷Hirdman 2003

²⁸Connell 2002

²⁹ Connell 2002

³⁰Connell 2002

³¹Connell 2002

tonades genus ned och gränslinjen låg mellan lärare och elever. Hon upptäckte genom sin studie att genuskillnader var något som händer och något som kan tonas ner eller ändras.³² Hon fann att det fanns tendens bland pojkar att göra anspråk på makt genom att behandla lågstatus flickor som en källa för smuts.³³ Lekar som till synes kan tyckas vara oskyldiga så som att inte umgås mellan könen då man kan bli retad för att ha ”tjejbaciller” eller att bli knuffad så att man hamnar i närheten av flickor. Detta menar Thorne egentligen innebär att man försöker hålla sig borta från en person som upplevs som smittbärande.³⁴ Uttalandet kan ses som en stark markering och ett sätt att avisa personen och markera en viss makt.

Yvonne Hirdman vill att man använder genus som ett verktyg för att förstå eller se något som man inte såg tidigare. Hon skriver: *Jag vill att man tack var det begreppet ska kunna se hur människor formas och formar sig till Man och Kvinna.*³⁵ Hirdman försöker synliggöra hur litteratur och hur människor i historien ständigt talat om hur kvinnan bör vara och vad en kvinna kan göra och vad hon inte kan göra. När man skrivit och talat om män har man talat om vad mannen är och vad han har på jorden att göra.³⁶ Något som är återkommande i litteratur som behandlar genus är filosofen och författaren Simone de Beauvoirs och hennes omtalade bok från 1949 *Det andra könet*. Beauvoirs verk kan betrakta som lika aktuell idag som när den kom ut. Man referera till henne i många böcker som belyser genus idag. Ett citat som jag ständigt möter i litteraturen kommer från henne: *Man föds inte till kvinna, man blir det.*³⁷ Hon menade att bli till kvinna innebar att man lärde sig regler för hur en kvinna ska bete sig. Beauvoir ansåg att kvinnlighet inte var något vi föds med utan en lång inlärningsprocess.

³² Connell 2002

³³ Connell 2002

³⁴ Connell 2002

³⁵ Hirdman 2003:11

³⁶ Hirdman 2003

³⁷ Connell 2002:15

3.3 Motpoler

Genus är en kulturell skapad maktordning som bygger på föreställningar om manligt och kvinnligt. Det manliga och det kvinnliga får ofta stå som motpoler till varandra. Föreställningen om vad det manliga är, är tillräcklig för att det kvinnliga får stå för dess motpol. För att upprätthålla den här genusordningen, innebär det att man upprätthåller det manliga då det kvinnliga upprätthålls på grund av mannen. Upprätthålls det manliga/kvinnliga av både kvinnor och män kommer alltid det manliga/kvinnliga att vara motsatsen till den andra. Om vi fortsätter att definiera vad som är manligt och kvinnligt kommer någon att hamna i sämre position. Ambjörnsson skriver om motpoler och hur dess existens upprätthåller normen.³⁸ Så här skriver hon: *Föreställningen att en tjej inte ska ha hår på benen, står alltså i direkt relation till killars tänkta benbehåring. Som tjejer vet vi att vi bör ha rakade ben, enbart för att motsatsen (att låta behåret växa) placerar oss i kategorin killar.*³⁹ På samma sätt menar hon att det är med homosexualitet kontra heterosexualitet. När man bestämmer att något är avvikande normen så som homosexualitet, betraktar man dess motpol heterosexualitet som normal. Alltså normen återskapas eller upprätthålls i kraft med två motpoler.⁴⁰

Dessa gränsdragningar menar Ambjörnsson måste ses som en förutsättning för människans existens det vill säga man måste sätta en gräns mellan dig själv och andra. Hon skriver: *Utan gränser mellan du och jag existerar ingendera.*⁴¹ Uppdelningen mellan män och kvinnor har funnits länge och kan tyckas vara svår att ta bort, de förväntningar som finns i samhället och hos människor gör det svårt för människan att vara *annorlunda*. På samma sätt menar Ambjörnsson att tonårstjejer skapar gränsdragningar mellan olika grupper, någon som hänglar med för många pratas det dåligt om motpolen den som inte hänglar alls betraktas som ”loser”.⁴² En ständig balansgång att betraktas som normal och inte avvika normen. Ambjörnsson menar att normen existerar bara då det råder en motpol. På samma sätt anser Ambjörnsson liksom Thorne att till synes ofarliga gränsdragningar mellan och inom ett kön som de presenterar i sina studier, egentligen bestämmer och upprätthåller normalitet och en genusordning.⁴³ Så här skriver Ambjörnsson: *På liknande sätt kan man analysera vardagliga och till synes harmlösa gränsdragningar tonårstjejer emellan, som en menade blick riktad åt någons ”totalt*

³⁸ Ambjörnsson 2004

³⁹ Ambjörnsson 2004:22

⁴⁰ Ambjörnsson 2004

⁴¹ Ambjörnsson 2004: 24

⁴² Ambjörnsson 2004

⁴³ Ambjörnsson 2004

misslyckade” sminkning, eller ett löst skvaller om någon som hånglat med ”alltför många” som sätt att bestämma och upprätthålla normalitet och därigenom hierarki⁴⁴.

Ambjörnsson betraktar genus utifrån det poststrukturalistiska perspektiv som innebär att man ser genus som en effekt av olika handlingar. Genus är inget biologiskt utan något som växer fram genom våra handlingar. Hon skriver: *Att vandra genom skolkorridoren med böckerna tätt tryckta mot bröstet, sätta sig i bänken invid en annan tjej och fnissande luta sitt huvud mot henne, är således handlingar som i sig bidrar till att skapa genus. Däremot räcker det inte med att en gång för alla fnissa med tjejkompisen, klä sig i kjol eller sätta upp håret i tofs. Genus måste nämligen ständigt återskapas för att vara övertygande.⁴⁵* De handlingar vi gör beror inte på vårt genus utan våra handlingar blir en effekt, detta skapar i sin tur genus. Att jag ofta fnissar beror inte på att jag är kvinna utan att jag valt att handla på detta sätt, vilket leder till att jag skapar genus. Genus ska inte ses som en orsak till att jag är kvinna utan som en effekt av olika handlingar.⁴⁶ När man ständigt återskapas och upprepar handlingar skapas genus. Ambjörnsson menar att vi inte kan betrakta genus som något oföränderligt utan som något som ständigt utvecklas.⁴⁷ Effekten av upprepade handlingar leder till genus.

Mitt perspektiv på analysen av enkäterna bygger på det som jag skrivit ovan, jag kommer titta på hur hon beskrivs och vilka handlingar kvinnan gör i berättelserna som ungdomarna skapat. Genus handlar om handlingar som upprepas så att det blir norm. Handlingarna skiftar, förstärks eller tonas ner i olika situationer.

⁴⁴ Ambjörnsson 2004:22-23

⁴⁵ Ambjörnsson 2004:12-13

⁴⁶ Ambjörnsson 2004

⁴⁷ Ambjörnsson 2004

4. Resultatgenomgång

4.1 Enkätundersökning

När jag och Mandana besökte klasserna inledde vi med att kort presentera varför vi var där och vad enkäternas syfte var. Jag delade ut 22 enkäter till 11 elever. Detta var två klasser som hade lektion samtidigt, det innebar att vi fick var sin klass. Mina 11 informanter fick besvara två enkäter, kärleksenkäten och empatienkäten. Mandanas klass fick besvara kärleksenkäten typ rit/mål. Under tiden gick läraren runt och såg till att alla gjorde enkäten, vi fick också hjälpa till då de fanns funderingar kring enkäten. Jag upplevde att många suddade bort deras svar och var osäkra på vad de skulle skriva. Att komma på en berättelse på rak arm som enkäten krävde var svårt för vissa. Några valde också att helt hoppa över delar av enkäten.

4.2 Statistik

Här kommer jag kort redogöra för hur många som besvarade enkäten och hur många som endast besvarat delar av den. Här nedan på stapeldiagrammet ser man alla utdelade enkäter. Totalt 22 utdelade enkäter varav fyra är blanka det vill säga har endast fyllt i bakgrundsfrågorna och två oläsliga enkäter. Alla 16 besvarade enkäter har jag använt i min analys. De besvarade enkäterna är de enkäter där informanten besvarat nästan alla frågor.

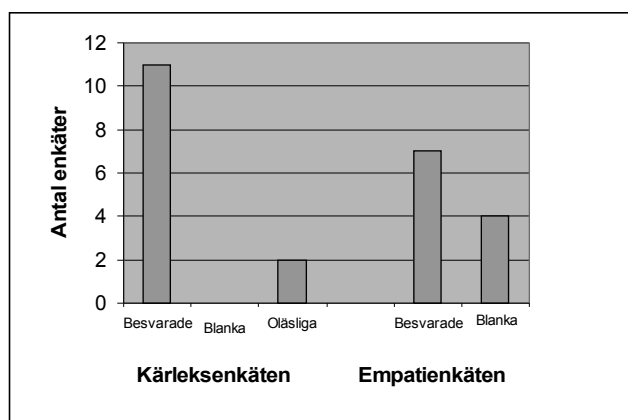

Diagram 1

Anledningen till att det blev fyra blanka empatienkäter kan bero på att det var den andra enkäten som ungdomarna fick besvara. Några hade svårt att på rak arm skriva en berättelse och valde då att hoppa över första delen och endast besvara frågorna. Många informanter lade ner mer tid på den första enkäten alltså kärleksenkäten och hann inte med empatienkäten. Jag har valt att inte presentera antalet informanter som inte skrivit berättelsen då jag anser att det

inte är nödvändigt för studien, dessa enkäter som inte innehåller någon berättelse har jag endast analyserat deras svar.

4.3 Arbetet med kategoriseringar

Efter insamlingen läste jag igenom alla enkäter för att få en uppfattning över hur de tolkat enkäten. Vissa ungdomar hade hoppat över en del i enkäten, här kan man fråga sig om det berodde på vår presentation eller om enkäten uppfattas som otydlig. Jag har valt att använda dessa enkäter men valt bort de som endast besvarat bakgrundsfrågorna (de blanka, se stapeldiagram). Mitt första intryck efter att ha läst enkäterna var att vissa berättelser upplevdes som såpoprer, var de här berättelserna från deras verkliga liv? Efter att ha diskuterat enkäterna med forskningsgruppen insåg jag att mitt syfte inte var att bedöma berättelsernas sanningsgrad utan titta hur de presenterade kvinnan i sina svar. För att få en uppfattning av datan har jag först valt att kategorisera enkäterna i olika typer, de bygger framförallt på berättelsen de skrivit. När jag talar om olika typer innebär det att jag buntat ihop enkäter med samma karaktär med varandra för att på så vis göra materialet överskådligt. Då min metod är kvalitativ har jag utgått från mig själv när jag tolkat och kategoriserat enkäterna. När jag kategoriserat har jag valt att titta på om det finns likheter med berättelserna de skrivit, jag tittar även på om det finns ett tema som är återkommande. Jag här givit informanterna fingerade namn både i berättelserna och när jag talar om en informant. På enkäten står det namn/pseudonym vilket innebär att informanterna kunde hitta på ett namn men jag upplevde att vissa ungdomar skrev sina *riktiga* namn därför har jag valt att namnge dem på nytt för att de ska vara anonyma. Valet att använda ordet tjej och inte flicka så som i enkäten, handlar delvis om att en informant reagerade på att det stod pojke. Han vägrade att skriva något då han ansåg han var man. Ambjörnsson använder också begreppet tjej då hon anser att det är det ordet som använts av dem själva.⁴⁸ Jag kommer i fortsättning skriva killar då jag tycker pojkar syftar till yngre, då mina informanter är ungdomstjejer och ungdomskillar. Val av terminologi kan ha betydelse då det är viktigt att använda deras terminologi i studien, detta kan man delvis säga att vi misslyckades med valet av ord: flicka/pojke. De flesta som inte svarade på den delen av enkäten var killar. Viktigt att använda deras egen terminologi då risken finns att de väljer att inte svara.

⁴⁸ Ambjörnsson 2004

5. Analys

Ungdomarna har skrivit berättelser som handlar om obesvarad kärlek, såpaliknande berättelser om kärlek, kärleksrelationer där tvivel, otrohet och våld förekommer, även berättelser där pengar är i fokus. Jag tänkte här berätta vad empatienkäten och kärleksenkäten gav för berättelser.

5.1 Empatienkät

Den första kategorin kallar jag för **den andra**, här har en kille skrivit berättelser om otrohet och tvivel i relationer, och relationer där det finns lögner och där någon blir mentalt utnyttjad. Jag kommer att gå närmare in på kategorin här nedan. Den andra kategorin har jag valt att namnge för **smärta/rädsla**, här gav tre ungdomar uttryck för plötslig sjukdom i familjen, smärta och depression. Här fanns det också berättelser om rädsla då man upptäckt att någon i deras närhet blivit gravid. Den tredje kategorin kallar jag för **obesvarad kärlek**, här har en kille skrivit berättelser om hur det är att vara djupt kär i en tjej i klassen. Den sista kategorin kallar jag för **missförstånd**, här har en tjej skrivit berättelser om hur ett verbalt bråk mellan två kompisar förstörats upp och i slutändan upptäckt att det var ett missförstånd.

5.2 Kärleksenkät

Den första kategorin i kärleksenkäterna kallar jag för **negativa relationer**, här skriver tre ungdomarna berättelser om otrohet, våld och lögner. Den andra kategorin kallar jag för **kärlekslekar**, här har en tjej skrivit en berättelse om hur man på olika sätt testar ens partner för att se hur hon agerar. Den andra kategorin kallar jag för **drömtjej/drömkille**, här ligger fokus kring utseende, ord som ful och tråkig är egenskaper som man inte vill ha, man lyfter fram motsatser som söt/snygg och trivsamt och här har endast en kille skrivit. Den tredje kategorin kallas för **ekonomisk trygghet**, här är pengar i fokus och man behöver pengar för att bjuda på fina middagar och andra saker här har två killar skrivit berättelser. Den fjärde kategorin kallar jag för **såpopera relation**, här skriver tre tjejer berättelser där Han tar hand om Henne och berättelser där Han anklagas för att ha varit otrogen.

5.3 Kategori genomgång

Här kommer jag att gå igenom kategorierna och redogöra vilka typer av berättelser som skrivits i de olika kategorierna.

5.4 Empatienkät

Här kommer en presentation av kategorierna för empatienkäterna:

5.4.1 Den andra

Här har Anders skrivit en berättelse om en kille som blir kär i sin kompis flickvän, och hur han sedan berättar det till sin kompis. Han blir väldigt arg och hotar med att avsluta vänskapen om han vågar visa sina känslor för henne. Längre fram i enkätens andra del skriver Anders om en annan incident där någon visar sina känslor (genom blickar) gentemot en tjej och pojkvännen hotar med att slå honom. Pojkvännen konfronterar killen och han blånekar och säger att han inte rört henne, men pojkvännen påstår att han vill. Här är viljan att göra något, tillräckligt för att konfrontera honom. Den fysiska kontakten är också viktig, han påstår sig inte rört henne. Här kommer ett utdrag från berättelsen:

– *Ge fan i Lina!!*
– *Jag har inte rört henne!*
– *Men du vill!!*
– *Nej, inte den horan!*
Smäll

Det räcker inte att säga att man inte är intresserad av henne utan man behöver namnge kvinnan för att visa ett starkt ogillande. Min fråga här är om han får en smäll för att han tittar på henne eller för att han kallar henne för en hora. Jag drar slutsatsen att han använder fysiskt våld eftersom han visar intresse för Lina. Alla berättelser som Anders skrivit bygger på våld och om mannens försvar mot den andre.

Anders tre berättelser handlar om mannens blickar och om den andres känslor för en tjej som har pojkvän. Pojkvännens ansvar är att visa vem som har makt genom att sätta den andra på plats genom våld eller hot. Hon är ett objekt som mannen kan erövra, hon kan inte säga nej utan det ligger i mannen att avgöra vem som i slutändan *får* henne. Hon blir även kallad för hora när man vill markera ett ogillande.

5.4.2 Smärta/rädsla

Här är alla berättelser skrivna av tjejer. Britt har i sin enkät skrivit en berättelse om hennes mor som är ledsen och hon vet inte varför hon är ledsen. Hon frågar sin mor och får veta att mormor har cancer. (när jag titta närmare i enkäten ser man att Britt till en början skrivit – *Jag har cancer* (modern alltså) – *Allting brast*. Detta har hon suddat bort och istället skrivit – *Mormor har cancer*. Här uttrycks sorg med tårar. Hon skriver vidare i del två i enkäten om en vän till henne som är gravid och inte vet vad hon ska göra. Britt skriver i del tre om en internetkärlek, hon skriver om hur hon träffat en kille genom nätet, hur hon i timmar kan sitta framför datorn och att hennes mor ber henne att sluta skriva till Roger. Hon skriver om den förbjudna kärleken som blir så spännande och svår att hålla sig borta från. Hon framför också rädsla för att hon egentligen inte vet vem Roger egentligen är. Isabel skriver hon också om någon i sin närhet, och hur hon får veta att personen lider av en sjukdom. Här beskrivs hon som tystlåten och frånvarande.

Alice skriver hon också om en vän som hon upptäcker är allt mer tystlåten, hon konfronterar henne och får veta att hon är gravid. Hon beskrivs som någon som visar empati och omsorg gentemot andra. I del två skriver Alice om två syskon och hur de ständigt tampas med systemen som ständigt möter fel män som misshandlar och våldtar henne. Kvinnan beskrivs i Alice andra del som en som ständigt gör samma felsteg.

5.4.3 Obesvarad kärlek

Här har Jörgen skrivit om sin vän som är kär i *klassens pudding* (hans egna ord) men har inte sagt något till henne. Jörgen har lagt märke till detta men hon har inte lagt märke till hans vän. I den tredje delen av enkäten skriver Jörgen om sig själv, här skriver han att han är *dökär i klassens snygging* (hans egna ord). Han skriver också att hans mor vet om det, i frågorna svara Jörgen att han skrikit ut att han var kär i henne när han sov på detta sätt har hans mor fått vetskap om det. Jörgens mor har lovat att hjälpa honom och han skriver senare *nu har jag min brud*(hans egna ord).

Tobias har här också skrivit om en kompis som tänker på en tjej detta märker han då hans kompis är tråkig. Tobias försöker att hjälpa sin kompis genom att fråga henne och peppa honom och genom att hjälpa honom att ragga. När Tobias skriver om sig själv skriver han dock inte om kärlek utan att han har funderingar kring pengar, och om det kommer att räcker till alla saker han vill ha. Hon beskrivs i denna kategori som snygg och Jörgens mor en kvinna som förstår och kan hjälpa mannen.

5.4.4 Missförstånd

Här skriver Sara om några vänner som plötsligt slutar prata med varandra. Sara märker att något är fel, hon förstår inte varför de är arga på varandra. Hon skriver: *Jag måste hjälpa dem att lösa det. Dom har varit vänner jätte länge dom kan inte låta vänskapen förstöras på grund av en kille.* Sara bestämmer sig för att träffa dem båda och försöka lösa konflikten, till slut börjar de prata och inser hur dumt det hade varit. I del två i enkäten skriver Sara om en tjej som är osocial jag kallar henne för Kristina. Kristinas pojkvän tycker inte om hennes vänner så hon slutar umgås med en vän som hon tidigare umgicks med. Till slut konfronterar Kristinas vän henne och berättade att hon inte förstod varför hon inte ville umgås med henne mer. Kristina hade hela tiden trott att hon var avundsjuk på henne och så hade det inte varit därefter började de umgås igen. Hon beskrivs som osäker, osocial och som en rival. Kristina menar att hennes vän är avundsjuk och detta leder till att hon blir osäker, hennes vän upplevs stundvis som en konkurrent.

När Sara skriver om när hon funderat mycket på något, skriver hon om när hon var allt mer tystlåten och inte lika glad som hon brukar vara. Hennes farmor låg på sjukhus och Saras kompis hade lagt märke till att hon inte var lika glad som hon brukar vara och hon konfronterar henne. Saras kompis erbjuder sig att följa med henne till sjukhuset och lovar att lyssna om hon behöver prata. Hon beskrivs som någon som man kan prata med och någon som är omtänksam.

5.5 Kärleksenkäten

Här kommer en presentation av kategorierna:

5.5.1 Negativa relationer

I denna kategori skriver Karin om en tjej som är på jakt efter en ny kille. Så här skriver hon: *Det var nu helg och Lisa skulle på fest, hon hade även denna kväll förhoppningen om att träffa någon som föll henne i smaken. Hon fick syn på en kille som stod och hängde i baren. Han såg bra ut och Lisa bestämde sig för att gå fram och prata med honom. Aldrig hade hon skrattat så mycket med någon annan förut. Hon var kär! Anna och Patrik hade nu varit tillsammans i två månader då han äntligen hade bestämt sig för att berätta för henne om hans förflutna, han var gammal knarkare. Dom satte sig ner i soffan och han berättade hela historien. Eftersom Anna uppskattade ärlighet var hon glad att han berättat. Detta gjorde henne ingenting eftersom han var annorlunda nu. Det gick några månader och Anna fick en dag helt plötsligt reda på att Patrik varit otrogen. Hon bestämde sig med en gång. Hon skulle göra slut, hon ville ha en kille som var trogen. Det spelade ingen roll vad han hade för förklaringar.*

Kvinnan beskrivs som tacksam, till exempel tacksamhet för mannens ärlighet men när den andre inte är ärlig blir hon inte längre förstående. Hon beskrivs som bestämd och som någon som vet hennes principer och vet vad hon tror på. Karin skriver i del två om en icke önskvärd kärleksrelation. En relation som innehåller svartsjuka, snålhet och en familj som inte accepterar kvinnan. Karin skriver också i den senare delen av enkäten att kvinnan tycker synd om sig själv. Hon beskrivs som maktlös och någon som inte kan påverka sin situation.

Här kommer ett utdrag av en berättelse som Marko skrivit: *Mikael är en "player" Mikael gillar Maria fast han har inga känslor för henne. De strulade med varandra, nästa dag var Mikael med en annan tjej. Maria får reda på det men ändå förlåter hon honom. Det var snällt. Ett återkommande ord när man skriver om kvinnan är att hon är snäll, hon beskrivs som förlåtande och godhjärtad och någon som kan hjälpa mannen ur hans problem. Vidare svarar Marko på frågorna i enkäten han beskriver henne som oskuldsfull och mannen som manlig. Hon beskrivs som en kärleksfull person i jämförelsevis med honom och som någon som kan förändra honom med hennes kärlek. När Marko beskriver Maria skriver han *kärleksoffer*. Min tolkning blir att Markos önskade kärleksrelation bygger på mannens dominans och kvinnans hjälplöshet över hans agerande det kan även handla om mannens hjälplöshet och hans behov av kvinnans hjälp. Marko skriver vidare i sin ickeönskad kärleksrelation om Marias stora dröm att förändra Mikael. Hon känner sig sviken och börjar skrika på Mikael. Han skriver: ... långsamt börjar han*

fyllas av ilska. Mikael blir trött på hennes beteende och smäller till henne och drar därifrån. Hon beskrivs här också som ett offer för mannens aggressivitet.

Kristian skriver om otrohet, han skriver att han behandlar henne som en prinsessa och skulle ge pengar till henne för att operera större bröst men ändå är hon otrogen. Hon beskrivs som en cool tjej som har hög status. Han skriver: *Katastrof tjejer som denna borde avrättas men dom får alltid sitt straff till slut. Lär dom inse vad dom håller på med.*

Hon kallas för bimbo, katastrof tjej då kvinnan är otrogen medan man betraktar mannen som ”player” i Markos berättelse och som hjälplös i behov av kvinnans hjälp för att vara trogen.

5.5.2 Romantik och pengar

Här beskriver Peter en romantisk kille som bjuder på middagar hon beskrivs väldigt kort, han skriver att hon är ärlig och snäll. Hon får nästan inget utrymme i hans skrivande. Han är däremot charmig, romantisk och en riktig karl. Här ligger fokus i fina bjudningar och fina middagar. Relationen upplevs som att kvinnan är nöjd för hon blir så bortskämd ekonomiskt.

5.5.3 Såpopera relationer

Här har tre tjejer skrivit berättelser, så här skriver Rebecca: *De hade aldrig träffats förr men ändå visste de att de litade på varandra till hundra procent. Det var Idas första pojkvän och hon var orolig för hur kemin mellan dem skulle fungera men där fanns inget att oro sig över. ...De ville inte skiljas från varandra så fort när dagen var slut men de visste att de snart skulle träffas igen.*

Rebecca beskriver senare om personerna i berättelsen, hon beskriver henne som osäker och honom som orädd. Kvinnan beskrivs som rädd för att göra fel och han som självsäker. Hon upplevs blyg och beskrivs som en tjej med ingen tidigare erfarenhet, en tjej som vill att detta förhållande ska hålla. Man uppfattar det stundvis att vara hennes första kärlek då hon skriver fler gånger att detta är hennes första förhållande.

Eva beskriver kvinnan i sin enkät som en prinsessa och mannen som den viktigaste personen på jorden. Han är otrogen och hon blir förkrossad. Kvinnan beskrivs som en osäker person som har ständiga tvivel på mannen.

Så här skriver Elisabeth i sin första berättelse: *Vi log mot varandra. Det var 30 år sedan vi träffade varandra. Tänk att tiden gått så snabbt. Jag älskar dig, sa Magnus allvarligt. Jag älskar dig, svarade jag. Vi omfamnade varandra. 30 år sedan? Det kändes som 3 månader. Vi var lika kära nu som då om inte mer. Vi kunde göra allt tillsammans. Jag tittade ut genom fönstret. Det var lika fint som den dagen för 30 år sedan. Magnus var lika vacker nu som då. Jag visste att vi alltid skulle vara tillsammans.* När Elisabeth besvarar frågorna beskrivs kvinnan som vacker, tjatig och pedantisk. Han beskrivs som trogen, snäll

och slarvig. Han beskrivs som hennes klippa och hon beskrivs som fin. Han beskrivs här ovan också som vacker, vilket är väldigt ovanligt i mitt material.

5.5.4 Kärlekslekar

Beatrice skriver: *Annika och Tomas satt och pratade i cafeteria på skolan. Ett ämne dök upp där de hade helt olika åsikter. Tomas hade bättre argument för sina åsikter än Annika och vann diskussionen. Annika sa att hon ändå inte tänkte ändra åsikter. Tomas accepterade det eftersom han egentligen ändå inte tyckte så utan bara hade sagt så för att se hur hon reagerade. Annikas kompisar kom förbi och började prata med dem båda, Tomas var rolig och trevlig mot Annika kompisar.*

När Beatrice sedan besvara frågor, skriver hon om att han accepterar hennes åsikter men inget om hennes acceptans, kan det betyda att hans acceptans är mer betydelsefull. Hon beskriver henne som en person med stark självförtroende men med svagare självkänsla, han beskrivs som en stark person i alla lägen. Ord som överlägsen förekommer när hon skriver om mannen.

5.5.5 Drömtjej/drömkille

Här har endast en person skrivit, Ivar har i sin enkät beskrivit kvinnan som söt och snygg. Han har i sin enkät inte skrivit någon berättelse därför har jag endast tittat på hans svar. Jag kallar kategorin för drömtjej/drömkille då fokus ligger i att vara perfekt. Han skriver: *Hon var perfekt för mig.* Ivar lyfter också fram ordet trivsamt men här är det svårt att tolka om han menar att hon ska vara trivsamt eller om relationen ska vara trivsamt. När han skriver om en önskad relation skriver han om direkta motsatser som ful, tråkig.

6. Slutsats

Jag tycker man kan tyda att ungdomarna presenterar olika typer av kvinnor i berättelserna; en kvinnotyp framställs som blyg och rädd, den andra som kärleksfull och räddaren i nöden, den tredje som bimbo, fjärde som ett objekt, femte som bestämd och någon som vet vad hon tror på och slutligen en kvinna som är empatisk och kan visa känslor.

Den blyga och rädda kvinnan upprätthålls då mannen beskrivs som orädd och erfaren. Den andra kvinnotypen är kärleksfull och ska hjälpa mannen ur sina problem. Kvinnotyp bimbo upprätthålls, då dess motpol mannen finner det som hans rätt att namnge kvinnan då hon inte följer normen, alltså att vara trogen. Den fjärde typen objektet, beskriver kvinnan i få ord, hon finns men tar ingen större plats hon blir ett objekt som mannen ska skydda mot andra mäns blickar och begär. Den femte kvinnotypen är bestämd då hon vet vilka principer hon har och accepterar inte personer som gör henne illa. Den sista kvinnotypen är empatisk, lyssnar på nära och kära och är inte rädd för att uttrycka känslor. Hennes funktion i en relation blir att trösta och hjälpa den andre. Den andre kan här vara både killar och tjejer.

Man kan urskilja ett mönster över hur kvinnan framställs, man beskriver henne ofta i relation till honom. Föreställningen att kvinnan är prinsessan och den snälla karaktären upprätthålls endast för dess motsats. Det framgår i materialet att det finns tendenser hos den andre att göra anspråk på makt genom att behandla kvinnan dåligt. Jag kan dra slutsatsen att kvinnan som rädd och blyg upprätthålls då en orädd och oblyg kvinna betraktas som avvikande från normen. Hon ska vara snäll för betraktas som kvinna, förstående för mannens problem och då framförallt för hans sexuella begär. När man ständigt återskapar och upprepar handlingar skapas genus och att ständigt beskriva kvinnan som prinsessa eller som ett objekt för betraktning leder till skapande av kvinnan och normen.

Jag har efter att ha studerat berättelserna tydligt sett hur tjejer har lättare eller mer accepterat att skriva om smärta. Det anses vara mer ok eller mer förväntat att skriva om problem, osäkerhet och sentimentala ämnen. Att visa känslor kan vara ett sätt för kvinnan att bli bekräftad av sin omgivning. På detta sätt blir hon betraktad som kvinna. Det framgår i min studie att den andre har betydelse i definitionen av sig själv, dvs. man definierar sig själv utifrån sin motpol. Detta gäller både män och kvinnor.

Både killar och tjejer är med att konstruera bilden av kvinnan, de är en del i sin egen konstruktion. De utför ett mönster av handlingar som tydligt följer de normer som existerar kring dem. Dessa handlingar som upprepas leder till genus. Denna bekräftelse som ungdomarna söker kan innebära att man söker de "rätta" handlingarna för att den andre ska definierar en som kvinna eller man. Jag upplever att ungdomarna i studien söker den andres bekräftelse för att veta vem man själv är. Den eviga frågan är, vem är jag? Min fråga är, behöver fokus vara i den andre, måste jag ha den andres bekräftelse för att kunna definiera mig? Min studie visar att ungdomar söker den andres bekräftelse, jag vill att man genom denna studie får upp ögonen för detta och är medveten och kritisk över sitt handlande.

7. Diskussion

Connell anser att genus blir synlig i relationer då hon/han drivs till att agera,⁴⁹ detta visas tydligt i min kategori indelning då man ser ett mönster över hur kvinnan framställs. Hon omnämns i situationer där man visar känslor, är osäker och i relationer där hon är empatisk. Thorne ansåg att genus är något som tonades ner i olika situationer,⁵⁰ jag anser att mitt material visar att genus synliggörs i kärleksrelationer och relationer. Studien visar även att det finns tendenser där genus tonas ner, vissa informanter ser ärlighet som en egenskap som är viktig. Ett fåtal anser att otrohet är ok, bara man är ärlig om det. Till exempel är otrohet ok så länge man är ärlig och detta gäller även för mannen och kvinnan i vissa berättelser. Materialet visar också en annan aspekt på otrohet, man beskriver mannen och kvinnan på olika sätt. Till exempel så visar man större förståelse för mannens handlingar än kvinnans. Uttalanden så som bimbo förekommer då kvinnan är otrogen. Uttalanden som anser att kvinnan kommer att straffas för att den varit otrogen kan upplevas som en stark markering, ett sätt att avvisa personen och markera en viss makt. Detta kan tyda att det finns tendenser hos mannen att fortsätta att göra anspråk på makt genom att behandla kvinnan på detta sätt. På samma sätt menar jag att man kan se likheter med Thorne som menar att pojkar i unga åldrar genom lekar gör anspråk på makt,⁵¹ ungdomskillar fortsätter att genom göra anspråk på makt genom att tala illa om kvinnan.

Connell menar att man ska fokusera på relationer för att upptäcka genus och inte sätta fokus på skillnader.⁵² Att inte fokusera på skillnader anser jag är oundvikligt då enkäterna som jag

⁴⁹ Connell 2002

⁵⁰ Connell 2002

⁵¹ Connell 2002

⁵² Connell 2002

har använt gör att informanterna skriver om henne och honom som motsatspar, här anser jag skillnader lyfts fram. Enkäten kräver att man först ska beskriva person A och sedan person B. Alla informanter presenterar heterosexuella relationer och många beskriver kvinnan och mannen som dess motsats. Det framgår i mitt material att man i kärleksrelationer tenderar att skapa motpoler i sitt skrivande.

Min fokus har inte varit att titta på skillnader som Connell skriver utan fokus har varit att se hur kvinnan framställs i relationer. I en fortsatt studie anser jag att man måste tänka på frågornas uppbyggnad och ordning då jag anser att enkäten skapade dikotomier. Jag menar att fråga 1A i kärleksenkäten, *Vad tycker A om eller vad attraheras hon av hos B?* och 2A, *Vad tycker B om eller vad attraheras han av hos A?* Dessa frågor menar jag kan ha medfört att informanten skrev motpoler. Samtidigt menar Ambjörnsson att normen återskapas eller upprätthålls i kraft av två motpoler⁵³ detta innebär att mitt material visar hur två motpoler existerar och skapar normen. Om man ser resultatet utifrån Ambjörnsson är skapandet av motpoler oundvikligt. Alltså skapandet av en norm bygger på två motpoler.

Ska det ske någon förändring över hur man betraktar kvinnan måste man börja med de unga i skola. Vilka signaler sänder vi till unga män och kvinnor? Är vi vuxna med i återskapandet av kvinnan? Genus menar Hirdman kan användas som ett verktyg för att synliggöra en ordning,⁵⁴ jag anser att genus bör belysas mer i skolan för att ungdomar ska få vetskap om sitt skapande. Hirdman menar även att denna ordning sätter stop för människans bästa handlingar och tankar därför anser jag att det är viktigt att synliggöra detta mönster för att elever i skolan ska få möjlighet att reflektera och inte behöva begränsa sig för att man är kille eller tjej. All genusforskning, och alla studier som försöker synliggöra dessa skillnader och mönster menar jag måste lyftas fram mer i skolan. Jag anser att ett öppet förhållningssätt kan göra att man öppnar upp ögon för det omedvetna återskapandet som vi alla är en del av. Jag anser att genusforskningen är väldigt viktig men den måste också fylla någon funktion för gemene kvinna och man. Jag tycker att man måste ifrågasätta sig själva, sina handlingar och sina förväntningar på den andre och sig själv. Connell menar att det är lättare att se och observera genusordningen men svårigheten ligger i att förstå den.⁵⁵ Jag försöker att förstå den, handlingarna vi gör upprepas för att vi ska betraktas som kvinna och normal av den andre.

⁵³ Ambjörnsson 2004

⁵⁴ Hirdman 2003

⁵⁵ Connell 2002

Varför studeras det så mycket kring genus? Genusforskningens syfte är att synliggöra denna ordning, de handlingar och förväntningar som återskapas, upprepas, konserveras och därefter övergår till nya generationer. Det handlar också om de förväntningar som vi skapar hos oss själva och andra. Detta ständiga återskapande framkallar också förväntningar som kan tyckas svåra att bryta just under tonåren då man bara vill betraktas som "normal". Jag är övertygad om att man framförallt ska synliggöra genus när man arbetar med det i skolan, genom att diskutera hur det påverkar oss och hur vi själva bidrar till att skapa genus. Jag tycker att man kan arbeta med genus så som man arbetar med ungdomars fördomar, genom att synliggöra genus och ungdomars handlingar. Medvetenhet kan innebära förändring, jag anser att det krävs en medvetenhet och framförallt öppenhet för att komma bortom den stereotypa bilden av kvinnan och mannen. Jag efterlyser en genusvariation det vill säga att man har större förståelse för olika "typer" av män och kvinnor. I en fortsatte studie vore det intressant att titta närmare på ungdomars behov av bekräftelse i ett större perspektiv, till exempel hur ungdomar i Barcelona skriver om kvinnan.

Referenslista

Litteratur

- Ambjörnsson, Fanny. *I en klass för sig. Genus, klass och sexualitet bland gymnasietjejer*. Stockholm: Ordfront förlag, 2004
- Barrie, Thorne. *Gender Play Girls and boys in school*. New Brunswick: Ruthers university Press, 1993
- Bell, Judith. *Introduktion till forskningsmetodik*. Lund: Studentlitteratur, 2000
- Beuvoirs, de Simone. *Det andra könet*. Stockholm: Norstedts förlag, 1995
- Connell, Robert William. *Om genus*. Uddevalla: Daidalos, 2003
- Davies, Bronwyn. *Hur flickor och pojkar gör kön*. Malmö: Liber, 2003
- Ejvegård, Rolf. *Vetenskaplig metod*. andra upplagan. Lund: Studentlitteratur, 1996
- Hirdman, Yvonne. *Genus – om det stabilas föränderliga former*. Malmö: Liber, 2001
- Holmberg, Carin. *Det kallas kärlek*. Göteborg: Anamma förlag, 1995
- Kullberg, Birgitta. *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur, 2004
- Martinsson, Lena. *Gemensamma liv om kön, kärlek och längtan*. Stockholm: Carlsson bokförlag, 1997
- Trost, Jan. *Enkätboken*. andra upplaga Lund: Studentlitteratur, 2001
- Patel, Runa & Davidson, Bo. *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. tredje upplaga Lund: Studentlitteratur, 2001

Internet

- Vetenskapsrådets hemsida
http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf 2006-12-05

Bilagor

- Bilaga 1: kärleksenkäten
Bilaga 2: empatienkäten